

Čís. 3627.

Bezohlednost a nemilosrdnost, jakož i činnost rovnající se úderu pěstí, projevená k lidem hospodářsky slabším, jest podle názorů společenských kruhů, k nimž náleží zámožný statkář, s to, by ho v obecném mínění uvedla v opovržení nebo snížila.

Pokud nejde o takové jednání nepočestné, ucházel-li se zámožný statkář před skončením pachtovního období o to, by mu byly propachtovány polnosti, které byly dosud propachtovány lidem hospodářsky slabším.

(Rozh. ze dne 18. října 1929, Zm II 52/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku krajského jako kmetského soudu ve Znojmě ze dne 20. prosince 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin urážky na cti podle §§ 488, 491 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znova projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnosti soukromého obžalobce, dovolávající se číselně důvodů zmatečnosti čís. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., nelze upřít oprávnění. Předmětem obžaloby jest výtku činěná soukromému obžalobci tiskem, že, uzavřev v létě 1927 pachtovní smlouvu o asi 200 měřicích polí, patřících dědicům V-ovým, odňal tyto pozemky různým malým a hospodářsky slabým lidem, jimž je spolek D. H. od V-ových dědiců v předchozí pachtovní době pachtované pozemky bez zisku byl dále propachtoval, a že toto jeho jednání bylo »nemilosrdné, bezohledné a úderem pěstí pro německé rolníky«. Nemůže býti pochybným, že vinění z bezohlednosti a z nemilosrdnosti a z jednání, rovnajícího se úderu pěstí, jest způsobilým objektivně naplniti skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, poněvadž bezohlednost a nemilosrdnost, jakož i činnost rovnající se úderu pěstí, projevená k lidu hospodářsky slabšímu, jest podle názorů společenských kruhů, k nimž náleží soukromý obžalobce, zámožný statkář, způsobila, by ho v obecném mínění uvedla v opovržení nebo snížila. Leč napadený rozsudek — nepouštěje se do dalšího rozboru smyslu a dosahu článku a do právnické jeho kvalifikace, zprošťuje obžalovaného, vycházeje z předpokladu, že výtku byla podle konkrétních okolností jen dovolenou kritikou. Jde o to, zdali se soukromý obžalobce skutečně dopustil skutku podmiňujícího takovýto snižující úsudek o jeho povaze, či zda nejde o vinění křivé, zbudované na skutečnostech smyšlených nebo převrácených. Po této stránce vychází napadený rozsudek z předpokladu, že soukromý obžalobce přebral spolku D. H. pacht pozemků, a na tomto podkladě pak dovozuje soud, že výtky proti němu

byly oprávněnou kritikou. Tento výrok napadá zmateční stížnost a nelze jejím výtkám upřít oprávnění. Šlo o propachtování větší výměry polností, dědicům V-ovým patřících; tyto polnosti měl pachtovány do roku 1921 soukromý obžalobce sám a pak na dobu šesti let do září 1927 spolek D. H., který je bez zisku propachtoval dále hospodářsky slabším lidem. Že by tato skutečnost soukromému obžalobci nebyla známa, sám neivrdí a vysvítá opak toho alespoň nepřímě i ze zjištění rozsudku.

Jest si nyní dáti další otázku, zda a za jakých okolností by bylo jednáním nepočetným, když se osoba jiná, v souzeném případě soukromý obžalobce, ucházela před skončením pachtovného období o to, by jí tyto polnosti byly propachtovány, a pokud skutečně je pachtovala. Zajisté by bylo nepočetným, kdyby byl propachtovatel odhodlán pachtovní smlouvu s původním pachtýřem prodloužit a i nadále v novém pachtovném období polnosti mu ponechat, a kdyby soukromý obžalobce, věda o tomto záměru vlastníka a věda i o tom, že jde o pachtovní smlouvu, umožňující hospodářsky slabším vrstvám obyvatelstva existenci neb aspoň lepší existenci, před ukončením pachtovní doby na propachtovatele působil z vlastního podnětu sliby, nátlakem nebo jiným prostředkem, obzvláště nabízením vyššího pachtovného, k tomu, by ho odvrátil od jeho záměru a pohnul ho k tomu, by polnosti v novém období přenechal jemu. Nelze ovšem říci, že by takové jednání bylo snad nepřípustné nebo zakázané zákonem, nebo neobvyklé v hospodářském boji, který nezná ohledů na existenci konkurenta nebo spoluobčana. Leč sluší říci, že by takové jednání, pokud by šlo statkáři beztoho zámožnému jen stůj co stůj o rozmnožení vlastních důchodů a statků, třebas i na úkor a ke škodě chudobného lidu, bylo podle názoru společnosti nepočetným, a označení takového jednání za bezohledné, nemilosrdné a za úder pěstí kritikou oprávněnou. Podstatně jinak by ovšem bylo posuzovati věc, kdyby byla zahájena volná soutěž propachtovatelem, kdyby byl vyčkal nabídky různých uchazečů a kdyby si byl vyhradil právo, rozhodnouti se podle volného uvážení mezi těmito uchazeči a propachtovati polnosti onomu z nich, který se mu bude zamlouvati ať podle nabídek jím učiněných ať podle hledisek jiných. V takovém případě nešlo by již za všech okolností o jednání nepočetné, bezohledné atd., pokud hospodářsky mocnější nahodile soutěží s hospodářsky slabším, a nebylo by lze mu vytknouti nepočetnost, když třeba svou výhodnější nabídkou docílil, že mu polnosti byly propachtovány; vždyť záleží na propachtovateli, zda přijme nabídku toho či onoho, a bylo by lze spíše propachtovateli vytýkati bezohlednost a pod., když k vůli většímu zisku volil mezi uchazeči osobu zámožnější místo osoby hospodářsky slabší. Do jisté míry si patrně uvědomil i nalézací soud tento rozdíl, poněvadž sám mluví o tom, že soukromý obžalobce H. přebral spolku pacht, leč ve všech důsledcích tuto otázku rozsudek nedomyslíl a neobsahuje rozhodné zjištění, zda skutečně šlo v konkrétním případě o takové jednání soukromého obžalobce, čili nic.

I na tuto vadu napadeného rozsudku zmateční stížnost právem navazuje, vytýkajíc mu mylný výklad zákona a neúplnost, pokud neuva-

žoval o tom, že se prý soukromý obžalobce teprve tehda odhodlal, zajeti si do V. k přímému vyjednávání s majiteli polností, když mu Karel V. sdělil, že každý může polnosti dostat, a že vůlí Dr. V-a bylo, by spolek D. H. nedostal polnosti, poněvadž V. za sprostředkování pachtu žádal příliš vysokou provisi. V tomto smyslu se vyjádřil soukromý obžalobce ve svém podání ze dne 21. ledna 1928, poukazuje k tomu, že Dr. Jiří V. odňal Karlu V-ovi plnou moc, když se dověděl o příliš vysoké provisi, která V-ovi byla přislíbena, že se tím stalo, že pachtovní smlouva byla uzavřena se soukromým obžalobcem, a poukazuje dále v podání ze dne 14. února 1928 k tomu, že do V. jel teprve, když V. sám prohlásil, že se o polnosti V-ovy dále nestará a že je může každý míti. Dr. V. udal při svém svědeckém výslechu, že odňal plnou moc Karlu V-ovi, poněvadž se mu zdála provise příliš vysoká a že propachtoval polnosti začátkem července 1927 soukromému obžalobci. O obsahu těchto spisů, které při hlavním přelíčení byly přečteny, měl nalézací soud uvažovati a měl při správném výkladu zákona dáti si otázku a zjistiti, zdali a pokud věří přednesu soukromého obžalobce ohledně okolností, za nichž se dal do ujednání pachtovní smlouvy s Dr. V-em a ohledně doby, kdy k uzavření této smlouvy vlastně došlo. Vždyť nutno si uvědomiti, že, kdyby byl Dr. V. V-ovi plnou moc skutečně odňal pro neshodu ohledně provise a odepřel souhlas k propachtování polností spolku D. H. a kdyby teprve později soukromý obžalobce, seznáv, že Dr. V. má volnou ruku ohledně propachtování polností, do V. byl zajel a pachtovní smlouvu uzavřel, sotva by bylo lze označiti toto jednání za závadné s hlediska veřejné mravnosti, jak se děje v pozastaveném článku, an by přece nebyl nic jiného udělal, než že by byl použil příležitosti jednáním propachtovatele samotného se mu naskytnuvší, státi se pachtýřem. To by nebylo bezohledné, ani nemilosrdné, ani úderem pěstí, to by nebylo ani přebrání pachtu, jak se v rozsudku uvádí. Vše to si však soud neuvědomil po stránce právní a tím se stalo, že při rozboru průvodní látky prostě pominul mlčením údaje svědka Dr. V-a a tvrzení soukromého obžalobce, které by mohly vésti k závěru, že se takové přebrání pachtu vůbec nestalo.

Čís. 3628.

Výrok byl pronesen veřejně (§ 39 čís. 2 zák. na ochr. rep.), byl-li pronesen ve veřejné místnosti, v níž seděla společnost více než 10 lidí.

Pod pojem »hanobení« ve smyslu § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. spadá i nadávka.

Při verbálním deliktu nestačí poukaz k doslovu výroku o sobě k odůvodnění zlého úmyslu, nýbrž jest nezbytně třeba, by z jiných okolností výrok podmiňujících nebo provázejících bylo zjištěno, jaký smysl pachatel výroku přikládal, co jím chtěl vyjádřiti a zda si byl vědom jeho závadné povahy ve směru skutkové podstaty trestného činu, o nějž právě jde.

Při verbálních deliktech může i opilost, nedosahující stupně § 2 c)